Stanovisko Ministerstva financií SR k hodnoteniu trajektórie čistých výdavkov Radou pre rozpočtovú zodpovednosť

Ministerstvo financií SR v súlade so zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a princípom „dodržuj alebo vysvetľuj" zverejňuje stanovisko k hodnoteniu vývoja čistých výdavkov Radou pre rozpočtovú zodpovednosť. Princíp „dodržuj alebo vysvetľuj" je súčasťou reformy fiškálnych pravidiel EÚ a v roku 2025 bol transponovaný aj do národnej legislatívy. Účelom je, aby ministerstvo financií (MF SR) poskytlo verejnú reakciu na nezávislé hodnotenie plnenia trajektórie rastu čistých výdavkov Radou pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ). Vzhľadom na limit pre rok 2024 osobitne stanovený zákonom na národnej úrovni a rast čistých výdavkov vyplývajúci z fiškálnych pravidiel EÚ, MF SR vydáva stanovisko k obom častiam hodnotenia RRZ.

Nominálne stanovený limit výdavkov na rok 2024 podľa RRZ nebol dodržaný, Ministerstvo financií SR naopak predbežne hodnotilo limit ako splnený. Rozdiel v hodnotení vyplýva z faktu, že RRZ pri vyhodnotení limitu verejných výdavkov v roku 2024 použila dodatočne upravené vstupné predpoklady o zdrojoch z EÚ. Ministerstvo financií k dodatočnej úprave údajov zo ŠÚ SR nepristúpilo a prípadnú revíziu dát zohľadní na jeseň 2025 na základe notifikácie Eurostatu. V procese prípravy vstupných údajov pre hodnotenie existuje do budúcna priestor pre zosúladenie väčšiny predpokladov oboch inštitúcií.

Z pohľadu plnenia európskych fiškálnych pravidiel bol zo strany MF SR aj RRZ hodnotený medziročný rast čistých výdavkov ako jediný záväzný indikátor pre plnenie pravidiel. Hoci odlišné predpoklady mali vplyv na rozdielnu mieru rastu, MF SR aj RRZ hodnotili vývoj verejných financií v roku 2024 ako v súlade s pravidlami.

I. Limit verejných výdavkov v roku 2024 (národný koncept)

Hodnotenie splnenia nominálneho limitu verejných výdavkov za rok 2024 Ministerstvom financií SR a RRZ je rozdielne, príčinou sú odlišné predpoklady o využitých zdrojoch z EÚ. Na základe prvotných údajov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) z jari 2025, ktorými MF SR disponovalo pri hodnotení limitu v rámci Štátneho záverečného účtu (ŠZÚ) aj Výročnej správy o pokroku (APR), bol výdavkový limit v roku 2024 dodržaný s rezervou 112 mil. eur. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť vo svojom hodnotení naopak vyhodnotila limit ako nesplnený a prekročený o 189 mil. eur. Rozdiel medzi inštitúciami vyplýva zo skutočnosti, že RRZ využila upravené údaje o EÚ zdrojoch[1], o ktoré sa pri výpočte limitu očisťujú celkové výdavky verejnej správy[2]. MF SR údaje štatistického úradu pri jarnom hodnotení dodatočne neupravovalo.

TABUĽKA 1 – Rozdiely v hodnotení národného limitu verejných výdavkov v roku 2024 (mil. eur, ESA2010)

	MF SR	RRZ
Celkové výdavky verejnej správy	**61 714**	**61 714**
Zdroje z EÚ	2 255	1 965
Úrokové náklady	1 849	1 849
Cyklické výdavky v nezamestnanosti	5	-7
Jednorazové vplyvy	0	0
Národne financované primárne výdavky	**57 605**	**57 906**
Limit verejných výdavkov pre rok 2024	57 717	57 717
Splnenie (+) / nesplnenie (-) limitu	*+112*	*-189*

Zdroj: APR 2025, Strednodobý fiškálny výhľad na roky 2025 až 2029

[1] Rada v hodnotení uvádza, že dostupné údaje o zdrojoch z EÚ a výdavkoch na spolufinancovanie od ŠÚ SR v plnej miere nezodpovedali potrebám pre vyhodnotenie limitu a očakávala ich revíziu. Údaje o zdrojoch z EÚ sa oproti MF SR líšili z dôvodu zberu dát na úrovni platobných jednotiek, pričom ŠÚ SR pre účely hodnotenia limitu výdavkov použil zber na úrovni konečných prijímateľov. RRZ tiež pristúpila k dodatočnej úprave údajov o zdrojoch z EÚ, napr. financovania energodotácií.

[2] Pre výpočet limitu verejných výdavkov na národnej úrovni za rok 2024 sa celkové výdavky verejnej správy očisťovali o výdavky financované zo zdrojov EÚ (klasické eurofondy a Plán obnovy), úrokové náklady, jednorazové výdavky (v zmysle metodiky EK) a cyklickú časť dávok v nezamestnanosti.

Nominálny limit je indikatívnym nástrojom pre dosahovanie záväzného rastu výdavkov a MF SR ho v priebehu roka môže aktívne manažovať. Ministerstvo financií SR pri stanovení limitu pre rok 2024 vychádzalo z fiškálneho odporúčania Rady EÚ pre Slovensko udržať rast výdavkov na úrovni do 5,7 %. Nominálny limit zodpovedal rastu v odporúčaní, bol však indikatívny, vychádzajúc z predpokladov z jari 2024. Po stanovení limitu pre rok 2024 ho už MF SR v priebehu roka neaktualizovalo. Vyžadovalo by si to novelu zákona o rozpočtových pravidlách, pričom zohľadnenie revidovaných údajov za rok 2023 by uvoľnilo priestor pre dodatočné výdavky v poslednom kvartáli 2024 a mohlo zvýšiť očakávaný deficit verejných financií k 6 % HDP[3]. Splnenie nominálneho limitu tak vo výsledku vďaka odlišným predpokladom zabezpečilo ex-post rast výdavkov výraznejšie pod odporúčanou hranicou 5,7 %.

II. Rast čistých výdavkov v roku 2024 (európske fiškálne pravidlá)

Slovensko v roku 2024 podľa MF SR aj RRZ dodržalo trajektóriu rastu čistých výdavkov s výraznou rezervou, hoci hodnotenia sa z dôvodu použitia rozdielnych predpokladov mierne líšia. Pre hodnotenie plnenia fiškálnych pravidiel EÚ boli zo strany MF SR aj RRZ využité údaje o zdrojoch z EÚ vrátane spolufinancovania, a to v zmysle usmernenia EÚ[4]. RRZ pri hodnotení, podobne ako pri nominálnom limite, pristúpila k dodatočnej úprave zdrojov z EÚ a spolufinancovania, čím sa rast čistých výdavkov medzi inštitúciami mierne odlišuje. Malý rozdiel v raste (0,1 p.b.) vzniká z dôvodu rozdielneho odhadu vplyvu diskrečných príjmových opatrení. Podľa hodnotenia MF SR čisté výdavky v roku 2024 vzrástli medziročne o 3 %, čo je o vyše polovicu nižší rast ako limit 6,2 % v strednodobom pláne. Podobne RRZ hodnotí ňou vypočítaný rast na úrovni 3,8 % ako splnenie fiškálneho pravidla EÚ s výraznejšou rezervou.

TABUĽKA 2 – Rozdiely v hodnotení rastu čistých výdavkov podľa pravidiel EÚ (mil. eur, ESA2010)

	MF SR		RRZ	
	2023	**2024**	**2023**	**2024**
Celkové výdavky verejnej správy	**59 428**	**61 714**	**59 428**	**61 714**
Zdroje z EÚ	3 340	2 421	3 672	2 131
Úrokové náklady	1 428	1 849	1 428	1 849
Cyklické výdavky v nezamestnanosti	0	5	3	-7
Jednorazové vplyvy	0	0	0	0
Spolufinancovanie	596	357	565	462
Národne financované primárne výdavky (NFPV)	**54 064**	**57 082**	**53 760**	**57 278**
Diskrečné príjmové opatrenia (DRM)		1 410		1 456
Rast čistých výdavkov (rast NFPV po zohľadnení DRM)		**3,0 %**		**3,8 %**

Zdroj: APR 2025, Strednodobý fiškálny výhľad na roky 2025 až 2029

Ministerstvo financií SR na jeseň 2025 zverejní finálne hodnotenie plnenia limitu verejných výdavkov po októbrovej notifikácii a revízii zdrojov z EÚ. Hodnotenie splnenia limitu verejných výdavkov ministerstvom financií na jar tohto roku bolo predbežné. Konečné hodnotenie bude zverejnené v Súhrnnej výročnej správe SR na jeseň 2025. Tá sa bude opierať o údaje z jesennej notifikácie potvrdené Eurostatom. Ministerstvo financií revidované údaje a ich vplyv na limit verejných výdavkov následne zohľadní vo svojom jesennom hodnotení.

Vzhľadom na rozdiely v prvom cykle hodnotení by užšia koordinácia pracovnej skupiny pri notifikácii mohla prispieť ku skvalitneniu väčšiny použitých predpokladov. Proces prípravy hodnotenia MF SR aj RRZ by mal do budúcna minimalizovať rozdiely v podkladových údajoch za skutočnosť. Údaje pre notifikáciu vrátane EÚ zdrojov a výdavkov na spolufinancovanie sú predmetom diskusií pracovnej skupiny. Užšia kooperácia inštitúcií by tak mohla priniesť jednoznačnejšie vstupné predpoklady pre budúce hodnotenie vývoja rastu výdavkov.

[3] Ako MF SR uviedlo vo Výročnej správe o pokroku, EK vo svojich predpokladoch počítala s infláciou vyššou asi o 1 p. b., čo pri predpoklade ekvivalentného rastu príjmov podľa EK malo zabezpečiť štrukturálnu konsolidáciu. V skutočnosti bola inflácia nižšia a príjmy rástli pomalšie, čo by po plnom premietnutí odporúčania mohlo mať negatívny vplyv na deficit verejných financií.

[4] Usmernenie EK pre členské štáty pri príprave strednodobých plánov na roky 2025-2028.